

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Бацула Наталя Володимирівна, магістрантка кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, вчитель початкових класів вищої категорії, методист ХГ № 152 Харківської міської ради Харківської області

Кравченко Ганна Юріївна, доктор. пед. наук, доцент кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця, Харків, Україна

Анотація - У статті розкрито питання впливу інноваційних процесів на розвиток закладів освіти. які працюють в інноваційному режимі та значення науково-методичної підтримки для досягнення позитивних результатів цієї діяльності

Ключові слова - інноваційні процеси, інновації, інноваційне освітнє середовище, експериментальна діяльність, програмно-цільові проекти, інформаційна та науково-методична підтримка

Найважливішим завданням сучасної системи освіти є формування здатності суб'єкта до самовдосконалення і саморозвитку шляхом свідомого і активного привласнення нового соціального досвіду; формування здібності до самостійного засвоєння нових знань і умінь, спираючись на організацію цього процесу.

«Сучасна освіта немислима без інноваційних процесів, які, на думку дослідників Н.Р Юсуфбекової, С. Полякова, М. Кларіна, є однією з його найважливіших характеристик. Стратегія модернізації змісту загальної освіти вказує на необхідність забезпечення безперервності процесів оновлення шкільної освіти, а як найважливіше завдання розглядає створення системи управління модернізацією як «перманентним довгостроковим процесом інноваційного розвитку галузі» [5]. А це передбачає зміну структури і змісту загальної освіти, а також розвиток нових педагогічних компетенцій педагогічних працівників закладів освіти.

У найзагальнішому сенсі «інновація» (від латинського «innovatio» – нововведення, зміна, оновлення) зв'язується, перш за все, з

діяльністю по створенню, освоєнню, використанню і поширенню нового, з цілеспрямованою зміною, що вносить у середовище впровадження нові елементи, які викликають перехід системи з одного стану в інший. Згідно з даним визначенням, характеризувати те або інше нововведення як «інновацію в шкільній освіті» можна у тому випадку, коли нові елементи привносяться в заклад освіти усвідомлено і дозволяють якісно міняти освітню ситуацію в школі в цілому. При цьому, інноваційний процес розглядається як процес розвитку: «Розвиток школи здійснюється лише через інноваційний процес. Інноваційний (а не навчально-виховний) процес і є об'єктом управління розвитком освітньої установи. Розвиток закладу освіти – це і є процес розробки і освоєння нового» [4].

Нововведення вважаються ефективними, якщо вони дозволяють вирішувати завдання розвитку закладу освіти (Т. Шамова, А. Малінін, Г. Тюлю).

Т. Шамова і Г. Тюлю вважають, що специфічність інновацій в освіті виявляється в наступному: 1. інновація завжди містить нове вирішення актуальної проблеми; 2. використання інновацій приводить до якісної зміни рівня розвитку особи учнів; 3. впровадження інновацій викликає якісні зміни інших компонентів системи школи.

Як інноваційним може розглядатися заклад освіти, який розробляє або реалізує відмінну від загальноприйнятої в більшості освітніх закладів модель організації життєдіяльності учнів; розробляє принципово відмінне від традиційного зміст освіти; розробляє новий зміст і способи діяльності педагога. Інноваційні заклади «перетворюють характер навчання відносно

таких його сутнісних і інструментально значимих властивостей, як цільова орієнтація, характер взаємодії педагога і що навчається, їх позиції в ході навчання» [1].

Аналіз документів, наукових джерел свідчить про те, що ініціативна експериментальна діяльність керівників закладів освіти, педагогів-практиків і педагогів-учених привела до народження нової практики освіти, яка відрізняється від традиційної своїми цілями, змістом, організаційною структурою, системою керівництва та управління. Це дозволило, у свою чергу, виявити найважливішу проблему управління інноваційною та експериментальною діяльністю. Вона оформилася як на рівні окремої освітньої установи, так і на рівні регіональної освітньої системи.

Виникає природне питання: як управляти цією діяльністю?

Використання наукового аналізу як інструменту управління дозволяє визначити алгоритм розгортання інноваційної і експериментальної діяльності: по-перше, це вибір окремими освітніми установами певної освітньої моделі, в основі якої лежить власна концепція розвитку; по-друге, це нормативні підстави побудови педагогічної системи, у тому числі і системи управління розвитком освітніх установ нового типу в умовах регіональної системи освіти.

Одним із актуальних та пріоритетних напрямів інноваційної та дослідно-експериментальної роботи як показують дослідження є розробка та реалізація програмно-цільових проектів - досліджень, що дають можливість діагностики умов розвитку творчої індивідуальності вчителя і учня, вивчення їх потенційних можливостей, здійснення вибору способів діяльності і засобів науково-методичного, психологічного, валеологічного, організаційно управлінського, матеріально-технічного, інформаційно-аналітичного супроводу системи освіти, відстежування динаміки кількісних та якісних показників освітньої системи; управлінської моделі, яка забезпечує високий рівень професійно педагогічної компетентності керівників,

педагогічного персоналу, формування інтегративно-розвиваючого середовища для навчання, виховання і розвитку учнів.

Управління інноваційною та експериментальною діяльністю закладів загальної середньої освіти відбувається у три етапи:

I етап. Складання основних стратегічних умов, цільових орієнтирів інноваційної і експериментальної діяльності (4 блоки: стандартизація освітніх послуг; організація та зміст науково-методичних і дослідницьких робіт; забезпечення кадрами і проведення їх атестації з врахуванням нових вимог; диференціація закладів освіти, що забезпечують потреби населення в освітніх послугах і конкурентноспроможність їх випускників на ринку праці);

II етап. Розробка змісту інноваційної та експериментальної діяльності: моделі випускника (від ЗДО до ЗВО); моделі освітнього процесу; моделі освітніх установ; моделі управління за конкретними критеріями і показниками (ФКМ);

III етап. Організація моніторингу якості результатів діяльності, аналіз і корекція управлінської діяльності за отриманими результатами [3].

Кожен педагогічний колектив самотній, має свої особливості і кожна освітня установа, досліджуючи проблеми колективу і соціуму, намічає шляхи свого розвитку в освітній програмі, а педагогічні колективи прагнуть пред'явити колегам і управлінню освітою свої інноваційні досягнення, відповідаючи на створені стимул-реакції і спираються на модель управління інноваційною діяльністю.

Але перш ніж розпочати впровадження освітніх інновацій необхідно звернути увагу на умови закладу освіти та особливості педагогічного колективу: аналіз відношення до новачки кожного члена колективу вчителів і адміністраторів – прибічники, співчуваючі, заперечуючі; створення ініціативної групи педагогів, готових до впровадження, установку факту підтримки з боку директора та адміністрації; готовність вчителів змінитися в стосунках з учнями, значення необхідності підготовчої роботи; установка

необхідності дотримання принципу добровільності – особистої зацікавленості і готовності вчителя до перебудови в своїй педагогічній діяльності; вибудовування тактики і стратегії впровадження проектування навчальною діяльністю; управління і методичний супровід впровадження проектування навчальною діяльністю; впровадження навчального проектування в освітні програми і планування діяльністю закладу освіти.

Список використаної літератури

1. Кларин М.В. Инновационные модели обучения в зарубежных педагогических поисках. – М.: Педагогика, 1994. – 312 с.
2. Кравченко Г. Ю. Експериментальна робота навчальних закладів як один із шляхів інноваційної діяльності педагогічних працівників / Г. Ю. Кравченко // Нова педагогічна думка, 2007. – № 4. - С. 46 – 50.
3. Кравченко Г. Ю. Деякі аспекти інформаційної та науково-методичної підтримки розвитку інноваційної діяльності навчальних закладів /

Г. Ю. Кравченко // Народна освіта. – Вип. № 1 (16), 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.narodnaosvita.kiev.ua/vupysku/5/statti/4kravchenko.htm>.

4. Шамова Т.И., Давыденко Г.М. Управление образовательным процессом в адаптивной школе. – М.: Центр «Педагогический поиск», 2001. – 384 с.

5. Уваров А. Ю. Инновационные педагогические практики : распространение / Уваров А.Ю. // Школьные технологии.- 2008.- № 3.- С. 55

Автори

Бацула Наталя Володимирівна, вчитель початкових класів вищої категорії, методист ХГ № 152 Харківської міської ради Харківської області basulanata@i.ua

Кравченко Ганна Юрївна, доцент кафедри педагогіки та іноземної філології, ХНЕУ ім. С. Кузнеця, (innovatica@ukr.net).

Тези доповіді надійшли 24 січня 2019 року.

Опубліковано в авторській редакції.